

DE POSITIE VAN DE RAAD

WEBINAR VOOR RAADSLEDEN

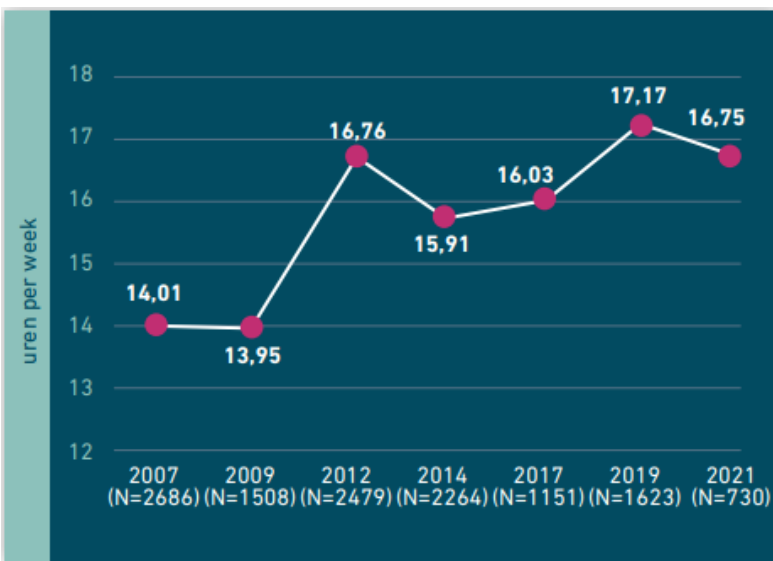
Programma

- 19.00 uur** Welkom en uitleg programma
- 19.05 uur** De positie van de raad in de gemeente
- 19.20 uur** Hoe kom je als raad aan het stuur?
- 19.55 uur** Opmaat voor 2^e deel workshop
- 20.00 uur** korte pauze
- 20.15 uur** Aan de slag: casus met dilemma's
- 21.00 uur** Reflectie en tips voor de eigen praktijk
- 21.15 uur** Afsluiting

HET LAATSTE NIEUWS

→ RAADSLEDEN BESTEDEN IN 2021 NOG MEER TIJD AAN BESTUURLIJKE TAKEN: NATIONAAL RAADSLEDENONDERZOEK 2021

Raadsleden lopen door dikke dossiers vaak achter de feiten aan

Figuur 1: Gemiddelde tijdsbesteding van raadsleden in uren per week (2007-2021)

PROVINCIE UTRECHT - Driekwart van de zittende raadsleden stelt zich weer herkiesbaar voor de komende gemeenteraadsverkiezingen in maart, ondanks het breed levende gevoel dat het werk door corona minder leuk is geworden en dat ze vaker bedreigd worden. Dat blijkt uit onderzoek van de NOS en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.

CCV-onderzoek: Raadsleden kunnen (te) weinig invloed uitoefenen op veiligheid

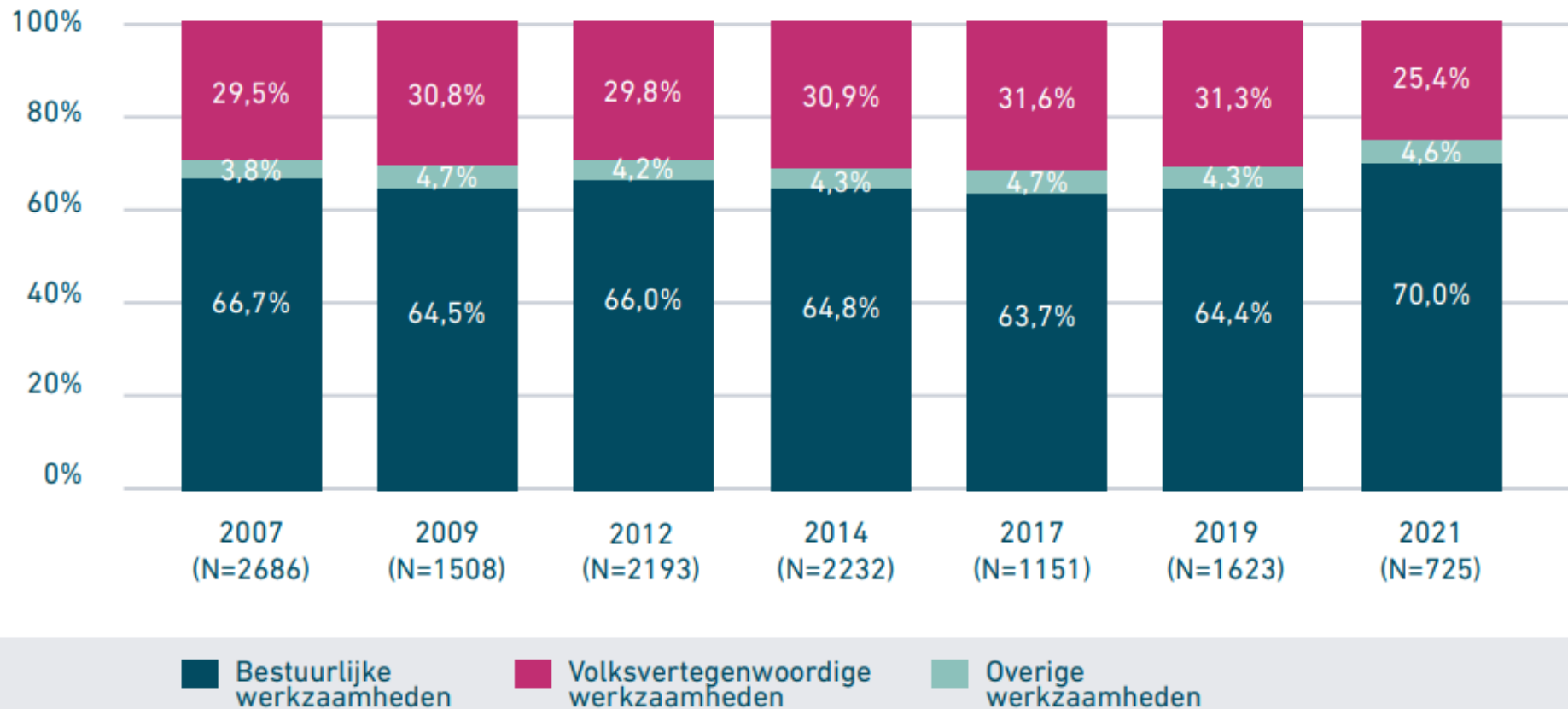
01-11-2021

Veiligheid blijft hoge prioriteit bij gemeenten, maar raadsleden kunnen (te) weinig invloed uitoefenen. Dat is net als in 2011 en 2015 de belangrijkste conclusie van het benchmarkonderzoek dat het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) onlangs heeft uitgevoerd. Slechts 50% van de raadsleden zegt voldoende invloed uit te kunnen oefenen op het lokale veiligheidsbeleid.

De eigen invloed van de raadsleden op het veiligheidsbeleid is beperkt, volgens de meeste raadsleden. Deze invloed is afhankelijk van de wijze waarop het raadslid zijn rol zelf ziet en invult. Net als in 2015 denkt 59% van de raadsleden dat de regie op het lokale veiligheidsbeleid bij de Veiligheidsregio ligt.

**'Het is gewoon rampzalig':
digitaal vergaderen komt
raadsleden de neus uit**

Tijdsbesteding raadsleden

Figuur 11: Tijdsverdeling tussen bestuurlijke en volksvertegenwoordigende taken (2007-2021)

Bron: Nationaal raadsledenonderzoek 2021

De rollen van de raad

De rol van de raad in de huidige context

Vertrouwen in overheid gedaald

Menselijke maat

Participatieve democratie

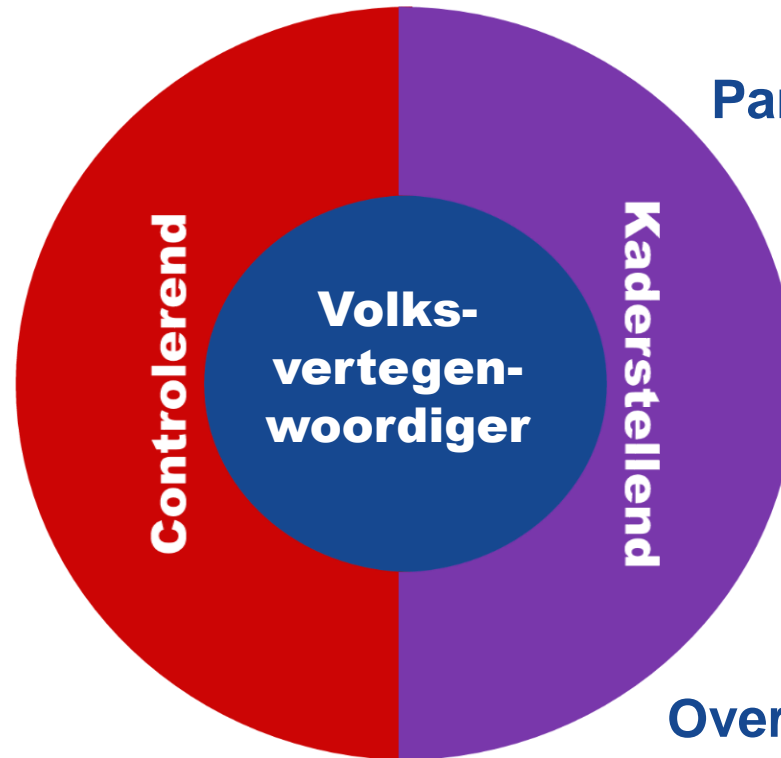
Meerschalligheid

Complexe
transitieopgaven

Uitvoeringstoetsen

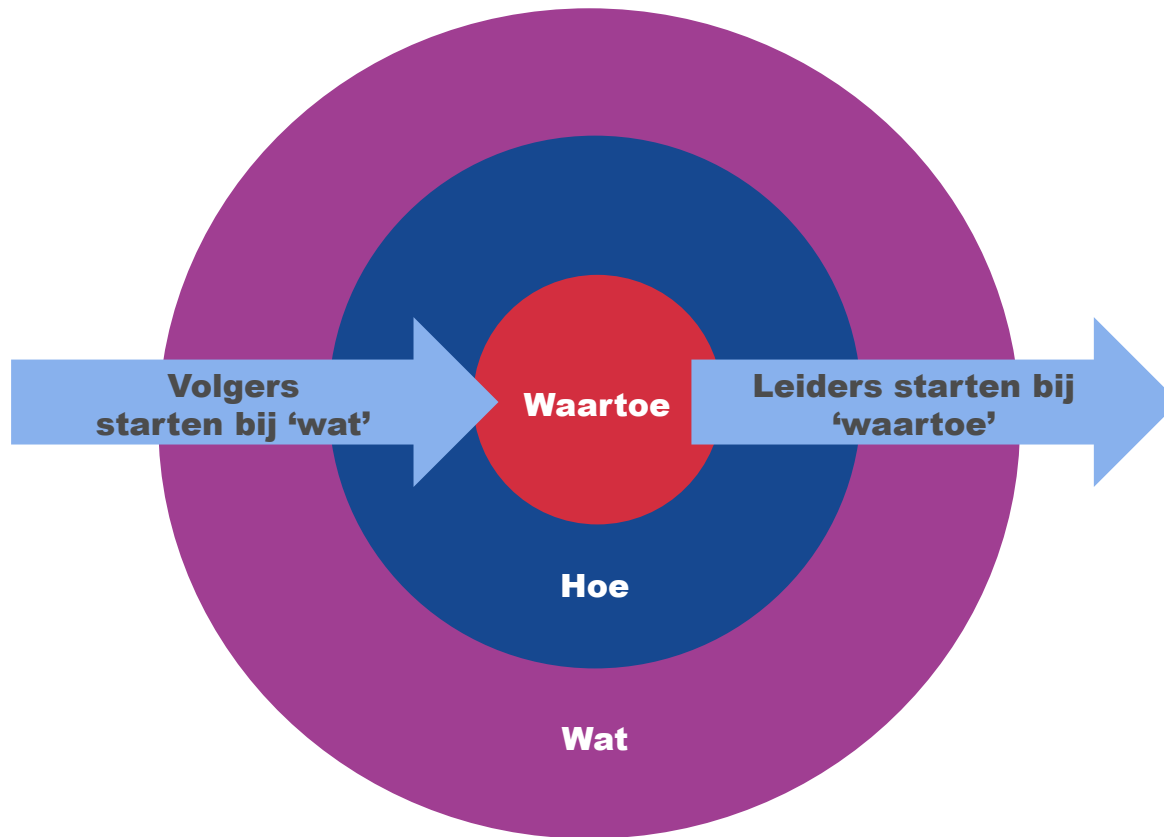
Overheid kan het niet alleen

politieke versnippering

Hoe komt (blijft) u aan het stuur?

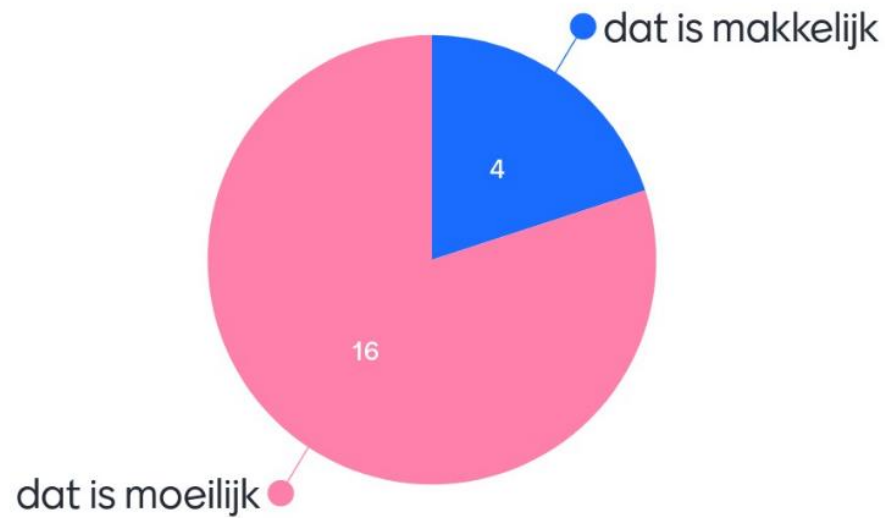
Sinek's Golden circle... en de rol(len) van de raad

Hoe makkelijk of moeilijk is het om als raad(slid) aan het stuur te blijven?

Mentimeter

Wat maakt het lastig om als raadslid aan het stuur te komen of te blijven?

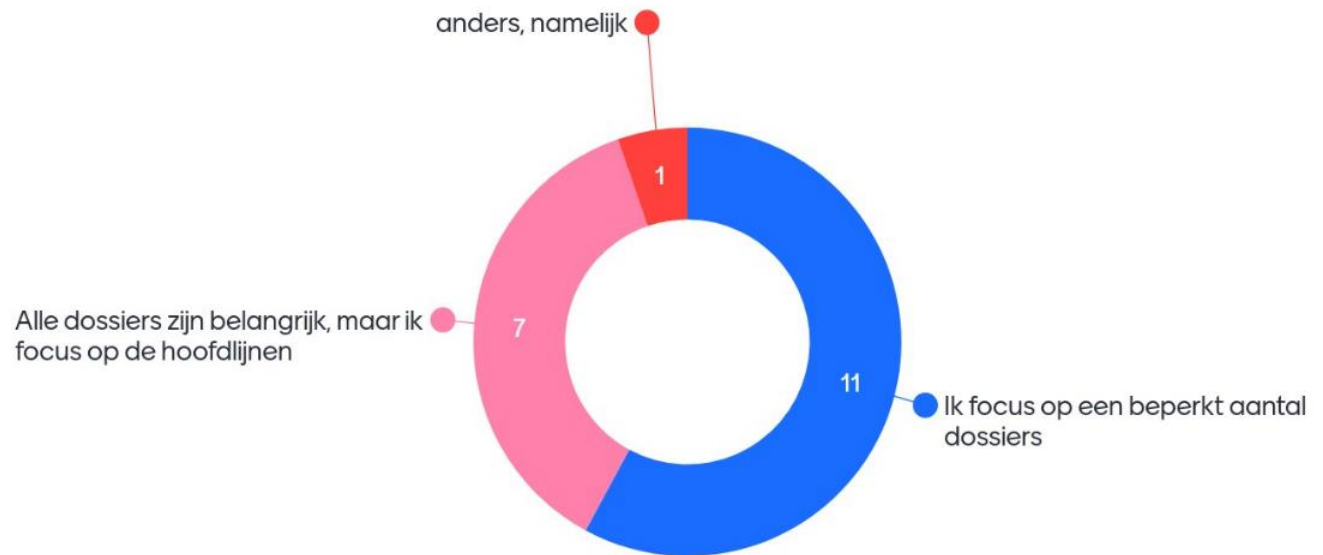
Mentimeter

Hoe verdeelt u uw aandacht als raadslid?

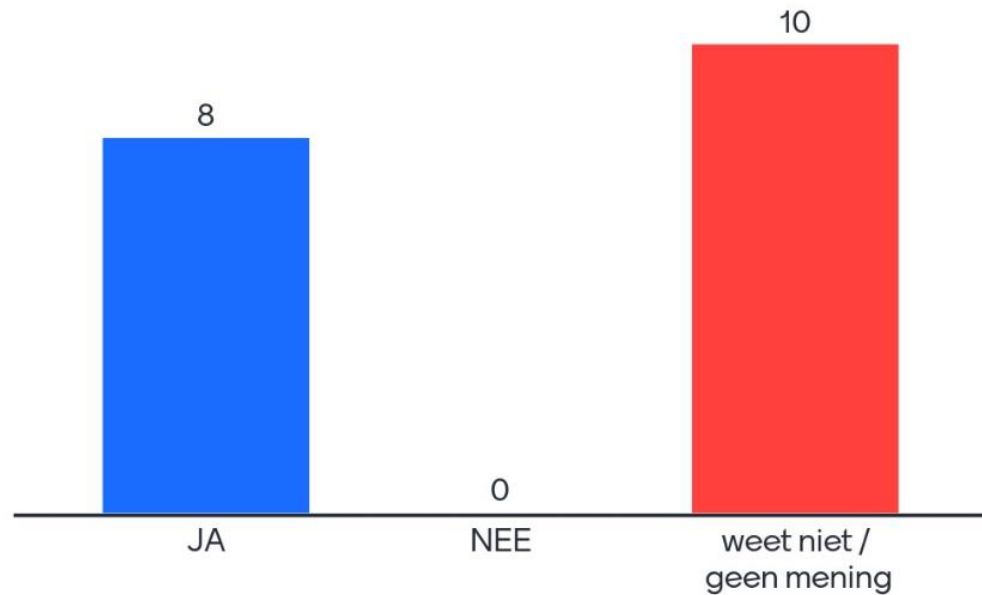
Mentimeter

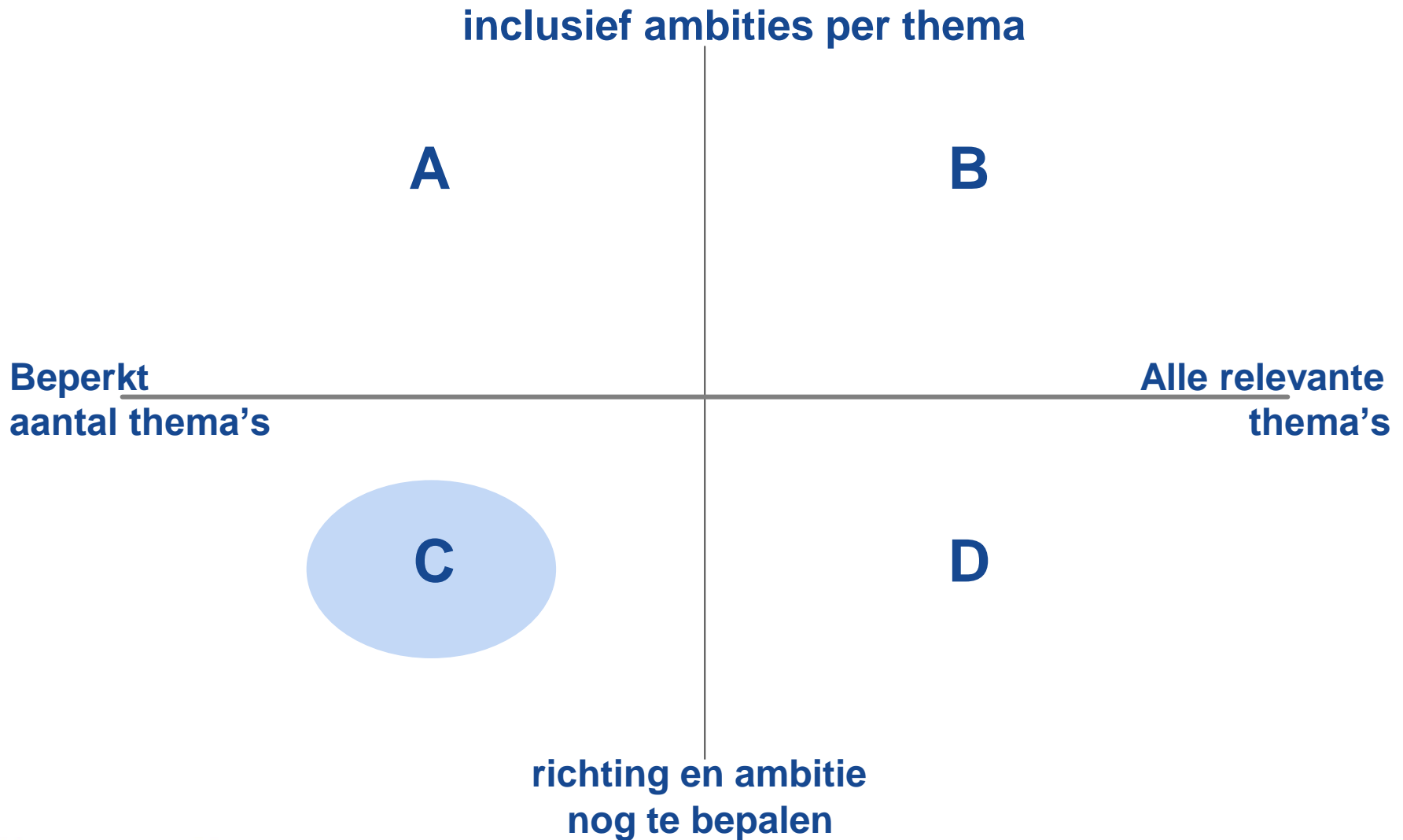

Een strategische raadsagenda helpt om als raad onafhankelijk van het college belangrijke thema's te bespreken

Mentimeter

Wat is een strategische raadsagenda?

Het politieke bedrijf versus besturen

Politiek

- Conflict als structurerend principe
- Het gevecht om de (media-) aandacht
- Primaire oriëntatie op de eigen achterban (kiezer + partij)

Bestuur

- Consensus als structurerend principe
- Het gevecht om de media-aandacht
- De oriëntatie op alle inwoners

Bron: Tops en Zouridis - De binnenkant van de politiek (2002)

politiek versus besturen - en vertrouwen

Vermijd gedrag in dit kwadrant dat leidt tot vertrouwensverlies rechtsonder (de diagonaal mijden)

bouwt vertrouwen

Vermijd gedrag in dit kwadrant dat ook leidt tot vertrouwensverlies linksonder (de diagonaal mijden)

- herkenbaar blijven op eigen standpunten
  - kennen van achterban
- strijden voor wat u beloofd heeft
  - debat

politiek

- gedragen besluiten (incl. aandacht voor minderheid)
- kennen van het speelveld
- realiseren wat u beloofd heeft
- dialoog

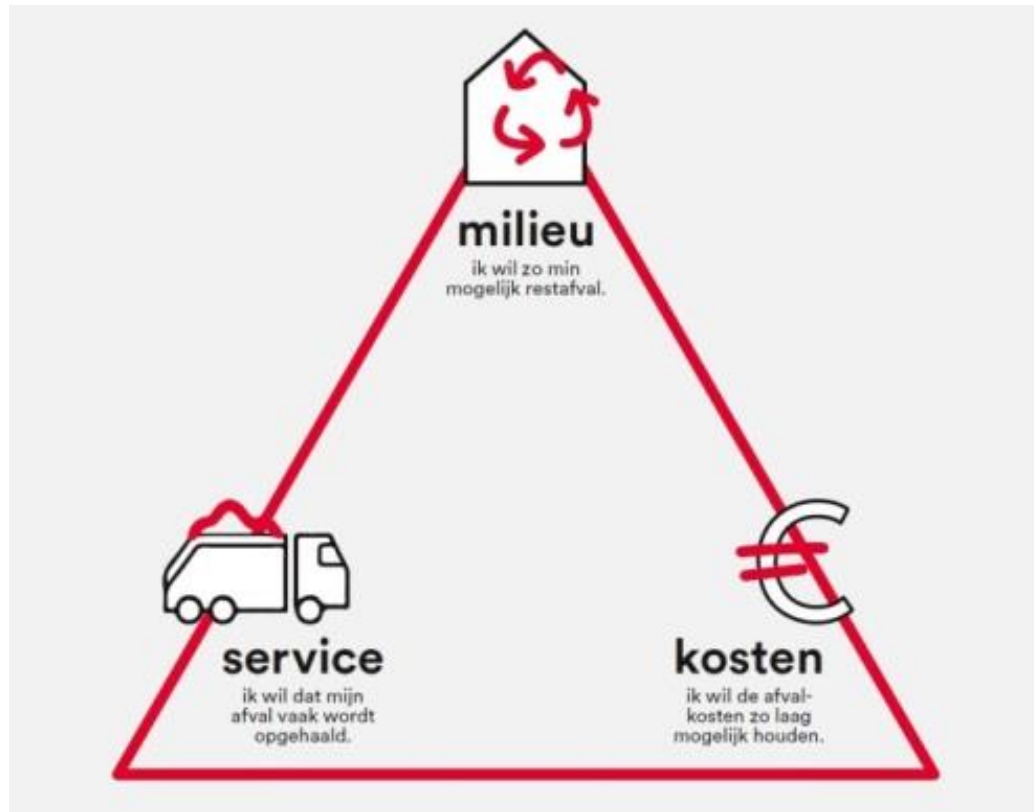
bestuurlijk

- achterkamertjes / onnavolgbare deals
- opportunisme: van standpunt wisselen als dat u beter uitkomt
- vervreemden achterban

- geen oog voor effecten van beleid
- geen oog voor uitvoerbaarheid
- niet staan voor consequenties
- niet realiseren wat u beloofd heeft

schaadt vertrouwen

Casus: nieuw grondstoffenbeleid

Casus grondstoffenbeleid

Voor huishoudelijke afvalinzameling heeft gemeente plicht te zorgen dat dit goed gebeurt en voor ieder huishouden beschikbaar is, maar veel beleidsvrijheid m.b.t. manier van inzameling, milieu en kosten.

Stel: in uw gemeente moet het grondstoffenbeleid herijkt worden. In het collegeprogramma is verduurzaming een hoofdthema.

In opdracht van het college zijn twee scenario's uitgewerkt. In beide scenario's staat het milieu voorop. Scenario 1 optimaliseert de milieueffecten tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners.

Scenario 2 gaat uit van optimale milieueffecten en optimale dienstverlening aan inwoners.

Het college wil deze scenario's voor inspraak voorleggen aan de inwoners.

Casus grondstoffenbeleid

Scenario 1: milieu voorop en betaalbaar

- Gescheiden inzameling papier, groente- en tuinafval, glas, plastic en restafval.
- Restafval via ondergrondse containers, voor ieder huishouden op max 1 km afstand. Per keer worden kosten berekend. Groente- en tuinafval wordt driewekelijks opgehaald.
- Papier, glas en plastic kan gratis ingeleverd worden bij ieder winkelcentrum.
- Kosten voor inwoners dalen met gemiddeld 10%.

Voor inwoners die ver van een winkelcentrum wonen is dit scenario mogelijk bezwaarlijk

Scenario 2: milieu voorop en goede service

- Gescheiden inzameling papier, groente- en tuinafval, glas, plastic en restafval aan huis.
- Elk huishouden krijgt containers / zakken per afvalsoort.
- Groente- en tuinafval wordt tweewekelijks opgehaald, overige afvalsoorten maandelijks.
- Kosten voor inwoners stijgen hierdoor met gemiddeld 20%.

Bezwaarlijk voor inwoners met kleine beurs en weinig ruimte in en om huis voor de verschillende afvalbakken

Casus grondstoffenbeleid

Stel: u bent als raadslid blij dat in de beide scenario's het milieu voorop is gesteld, maar ziet aan beide scenario's grote bezwaren. In scenario 1 moeten sommige inwoners veel sjouwen met hun plastic, glas en papier. In scenario 2 hebben inwoners van het centrum te weinig ruimte voor de verschillende afvalbakken en stijgen de kosten voor inwoners flink.

Voor het nadeel van scenario 1 zijn naar uw idee wel oplossingen te bedenken. Het nadeel van scenario 2 is niet goed te ondervangen. U vreest dat dit tot slechte afvalscheiding en een toename van zwerfafval gaat leiden. Wat u betref is scenario 2 dus niet gewenst.

Daarnaast vraagt u zich af hoe in de buurgemeenten over deze scenario's wordt gedacht, aangezien de regiogemeenten van hetzelfde milieubedrijf gebruik maken voor de afvalinzameling. Te veel verschil in de wijze van dienstverlening zal de kosten opdrijven.

Casus grondstoffenbeleid

Wat doet u?

U vindt dat het 2^e scenario niet gewenst is en dus ook niet voor inspraak aan inwoners moet worden voorgelegd. U vraagt de wethouder om de inspraak te beperken tot het 1^e scenario.

U wacht af wat de inspraak door inwoners gaat opleveren. Zij weten het best wat haalbaar is en zullen wel met bezwaren en alternatieven komen. U kunt als raadslid alsnog tegen stemmen of amenderen als het college daarna toch nog een ongewenst scenario (scenario 2) voorstelt.

Iets anders, namelijk:

Casus grondstoffenbeleid (vervolg)

Het college heeft een inspraakavond georganiseerd voor inwoners, waarin de beide scenario's zijn voorgelegd. Het bleek dat het eerste scenario (inleveren glas, papier en plastic bij winkelcentra) op het meeste draagvlak kan rekenen. Immers, dat scenario is goed voor het milieu, verlaagt de kosten voor inwoners met 10% en vergt minder ruimte in en om huis.

Het college legt een raadsvoorstel voor het nieuwe grondstoffenbeleid voor dat een uitwerking is van dit scenario. In de financiële paragraaf blijkt echter dat de gemiddelde kosten voor inwoners niet dalen maar stijgen met 10%, omdat de buurgemeenten voor het andere scenario hebben gekozen.

Een aantal inwoners klaagt voorafgaand aan de besluitvormende raadsvergadering dat het nieuwe grondstoffenbeleid op deze manier dubbel nadelig voor hen is: hogere kosten en slechtere dienstverlening. U vindt dat zij een punt hebben en bespreekt dit met de portefeuillehouder (die van uw partij is) maar die geeft aan geen mogelijkheid te zien om dit nog op te lossen.

Casus grondstoffenbeleid

Wat doet u?

- U stemt tegen het raadsvoorstel en steunt een motie die het college oproept om met een nieuw scenario te komen dat even goed is voor het milieu maar geen hogere kosten voor inwoners meebrengt, en hierover opnieuw een participatietraject te starten.
- U vindt het jammer dat het niet goedkoper kan voor de inwoners maar u stemt in met het raadsvoorstel, want dat geeft wel invulling aan de opdracht aan het college om het grondstoffenbeleid milieuvriendelijker te maken. Nu tegenstemmen verzwakt de eenheid in de coalitie en brengt ook andere ambities in gevaar.
- Anders, namelijk: ...

Casus grondstoffenbeleid

Hoe zou u als raad - in het echt - in positie willen zijn in een dergelijke situatie?

Het is voldoende om als raad aan het eigen college kaders mee te geven. Het college moet zorgen voor goede scenario's en goede afstemming met inwoners, buurgemeenten en het afvalbedrijf. En het is onze taak om te controleren of de uitkomsten binnen de kaders passen.

Dit soort zaken moeten besproken worden met de gezamenlijke raden, in een regionale bijeenkomst, voordat inwoners worden geraadpleegd. De formele besluitvorming blijft natuurlijk lokaal.

Anders, namelijk....

Tips en handvatten

- **Waarop wilt u aan het stuur zijn? Dat bepaalt u, tenzij...**
- **Tijd verdelen: waaraan wel, waaraan niet?**
  - Gebruik de griffie en de ambtelijke organisatie!
- **Keuze voor focus op enkele dossiers?**
  - Als u wilt focussen, bedenk dan met wie u kunt samenwerken/verdelen
- **Werken met strategische raadsagenda ?**
  - Denk na of u op een beperkt aantal strategische dossiers een ander proces wilt
- **Regionale samenwerking**
  - Investeer in goede afspraken over informatievoorziening, zoek elkaar op in de regio
- **BOB**
  - zorg dat u voldoende tijd heeft voor beeldvorming!

Tot slot

